

KÖPRÜ
Projesi

SIVAS MİLLÎ EĞİTİM
MÜDÜRLÜĞÜ

T.C.
İNKILAP TARİHİ
VE ATATÜRKÇÜLÜK

FASİKÜL 6

Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası

Köprü Projesi Youtube Kanalı

SİVAS MİLLÎ EĞİTİM
MÜDÜRLÜĞÜ

KÖPRÜ *projesi*

T.C.
İnkılap Tarihi ve
Atatürkçülük 8. Sınıf
Ünite 6:
Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası

Sahibi

Sivas Millî Eğitim Müdürü
Ebubekir Siddık Savaşçı

Genel Yayın Yönetmeni

Köprü Projesi Birimi

Yayın Kurulu

Hüseyin Yıldız
İbrahim Yuvacı
Sabit Özdal

Tasarım - Dizgi

Ömer Faruk Özcan

İÇİNDEKİLER

- 3 Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası
- 12 Etkinlikler
- 15 Değerlendirme Testi 1
- 18 Değerlendirme Testi 2
- 21 Cevap Anahtarları

6. ÜNİTE: ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASININ TEMEL İLKELERİ

- Bir devletin milli çıkarlarının biçimlendirdiği amaçlara ulaşmak için diğer devletlerle ve uluslararası kurumlarla olan diplomatik, ekonomik, siyasi ve hukuki ilişkileri kapsayan siyasi faaliyetlerine dış politika denir.
- İzlenen bu siyasette öncelikle yurdun bölünmezliği ve ulusun bağımsızlığı göz önünde bulundurulmalı ancak diğer ulusların haklarına da saygı gösterilmelidir.

Tam Bağımsızlık

- Tam bağımsızlık, bir devletin her alanda tam bir egemenlik ve özgürlük haklarına sahip olması demektir. Ülkenin tam bağımsızlığının sağlanması ve devam ettirilmesi, bütün milletlerin üstünde titizlikle birleştiği temel noktadır.
- İzlenen bu siyasette öncelikle yurdun bölünmezliği ve ulusun bağımsızlığı göz önünde bulundurulmalı ancak diğer ulusların haklarına da saygı gösterilmelidir.

Gerçekçilik

- Atatürk'ün dış politikası hayalci değil gerçekçidir. Gerçekleşmesi imkansız fikirlere göre hareket etmez ve daima gerçekçi politikalara dayanır. Gerçekçilik ilkesine göre sorunların çözümünde karşılıklı fikir alışverişi izlenmelidir.
- Atatürk, uygulamaya dönüştürülemeyen fikirlerin geçerliliği olmadığını söylemektedir. Ona göre fikirler anlamsız, mantıksız ve boş sözlerle dolu olursa o fikirler hastalıktır.

Akılcılık

- Atatürk, Türkiye'nin dış politika hedeflerini ideolojik dogmalara, ön yargılı saplantılara değil, akli ve bilimi esas alan bir anlayışa dayandırmıştır. Milletlerarası ilişkilerde tarihi dostluk ve düşmanlık yerine, değişen şartlar ve karşılıklı yarar ilişkileri esas alınmıştır.
- İç ve dış siyasette milleti zarara uğratmayacak, akla, mantığa uygun politikalar izlenmesi taraftarıdır.

Mütekabiliyet (Karşılıklılık)

- Bir devletin diğer devletin vatandaşlarına, mahkeme kararlarına veya herhangi bir davranış biçimine gösterdiği tutumuna karşılık, diğer devletin de aynı biçimde davranmasına denir.
- Atatürk milletlerarası ilişkilerde karşılıklılık ve eşitlik ilkelerine önem vermiş ve millî menfaatleri ön planda tutmuştur.

Barışçı Anlayış

- Atatürkçü düşüncenin vazgeçilmez bir unsuru olan barış ilkesi, bağımsız bir devlet olarak ülke içinde mutlu bir yaşam sürmeyi amaçladığı gibi diğer milletlerin de birbirleriyle iyi ilişkiler içinde yaşamalarını öngörür.
- Türk dış politikası "Yurtta barış, dünyada barış!" ilkesine dayanır.

Millî Menfaatleri Esas Alma

- Bir milletin kendi güvenliği, refah ve mutluluğu için milletlerarası hukuka uygun olmak şartıyla zaruri olduğuna inandığı her şeye "millî menfaat" denir.
- Atatürk, Türkiye'nin izleyeceği milli dış politikayı belirlerken öncelikli olarak ülkemizin milli yararlarını ön planda tutmuştur.

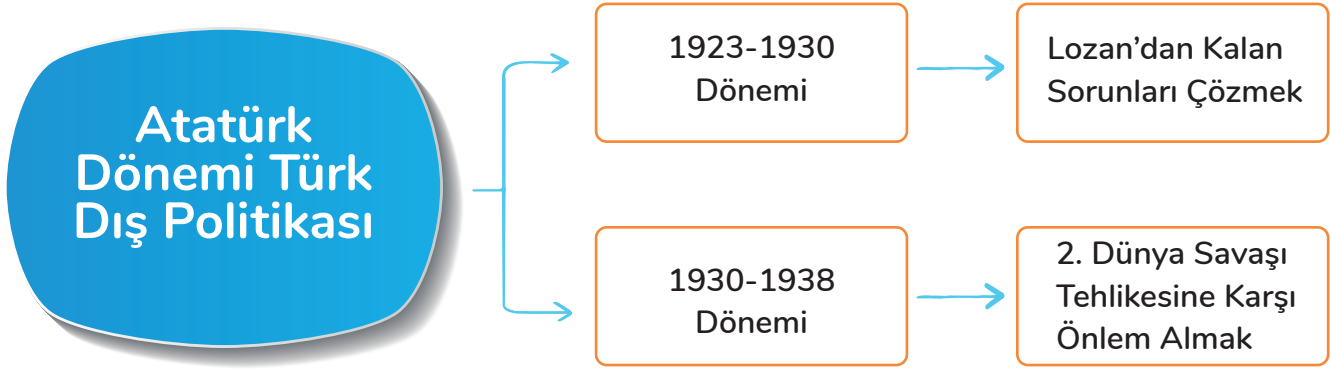
Türk ve Dünya Kamuoyunu Dikkate Alma

- Atatürk, dış siyasetin bir toplumun iç bünyesiyle ilişkili olduğunu belirtmiştir. Ona göre iç bünyeye dayanmayan dış siyasetler, daima zayıf kalır. Bir toplumun iç bünyesi ne kadar kuvvetli olursa dış siyaseti de o derece sağlam ve dayanıklı olur.
- İnsan, ait olduğu toplumun huzurunun dışında dünya milletlerinin huzurunu da sağlamaya çalışmalıdır.

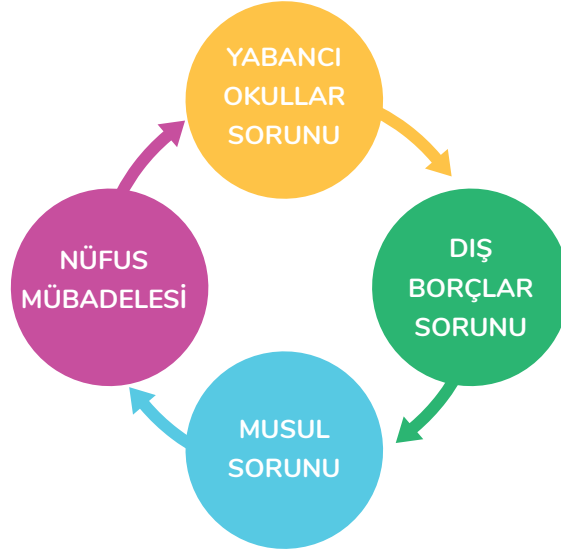

Mustafa Kemal Atatürk ve İsveç Veliyahtı Gustav Adolf

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

1923-1930 Dönemi

Yabancı Okullar Sorunu

- Osmanlı'nın verdiği ayrıcalıklardan yararlanan yabancı devletler Osmanlı topraklarında birçok okul açmıştı. Bu okullarda devletin yeterince denetim hakkı yoktu. Bu durum azınlıkların isyan etmeleri, toplum içinde kültür farklılıklarının oluşması gibi bir çok sonucu beraberinde getirmişti.
- Lozan Barış Antlaşmasında; yabancı okullarla ilgili tek karar sahibinin Türk Hükümeti olduğu kabul edildi.
- 3 Mart 1924 tarihinde Tevhidi Tedrisat Kanunu'nun çıkarılmasıyla tüm okullar Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlandı.

Ancak, en fazla okul Fransa'ya ait olduğundan Fransa yapılan düzenlemeye karşı çıktı.

- Fransa sorununun Milletler Cemiyeti'nde görüşülüp karara bağlanmasını istedi.
- Türkiye Cumhuriyeti bu olayın kendi iç sorunu olduğunu ve bu görüşme teklifinin bağımsız devlet olma anlayışıyla bağdaşmayacağını belirterek, teklifi reddetti.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin 1926 yılında hazırladığı Maarif Teşkilatı Hakkında Kanun ile yabancı okulların faaliyetlerini yeniden düzenledi. Yabancı okullara Türk öğretmenler tarafından Türkçe okutulmak üzere tarih ve coğrafya dersleri de konuldu. Ayrıca tüm yabancı okulların Türk müfettişler tarafından denetlenmesi kararlaştırıldı.

Dış Borçlar Sorunu

- Lozan Antlaşmasında Osmanlı Devletinden kalan borçların paylaşılması ve ödenmesi kararlaştırılmıştı ancak alacaklılar arasında en fazla alacağı olan Fransa sorun çıkardı.
- Türkiye'den alacağı en fazla olan Fransa, borçların altın olarak ödenmesini istediysede de Türkiye borçların kağıt para ve Fransız frangı olarak ödenmesini kabul ettirdi.

Musul Sorunu

- Lozan'da Musul sorunu çözüme kavuşturulamamıştı. Türkiye, Musul halkının çoğunluğunun Türk olmasından dolayı Musul'un kendisine bırakılmasını istiyordu. İngiltere ise bölgenin zengin petrol yataklarına sahip olması ve ekonomik çıkarları nedeniyle Musul'u bırakmak istemiyordu.
- Lozan'da Musul sorununun iki taraf arasında yapılacak karşılıklı görüşmelerle halledilmesine karar verilmişti. Ancak ikili görüşmeler sırasında bir çözüm sağlanamayınca, Türkiye durumu Milletler Cemiyeti'ne götürdü.
- İngiltere'nin uzlaşmaz tutumu üzerine Türkiye bölgeye müdahale kararı aldı, fakat Şeyh Sait isyanının çıkması Türkiye'nin müdahalesini engelledi. Türkiye, Şeyh Sait isyanıyla uğraştığı için gerekli askeri müdahalede bulunamadı.
- **5 Haziran 1926'da Türkiye ile İngiltere arasında Ankara Antlaşması imzalandı. Musul, İngiliz mandası altındaki Irak'a verildi. Musul'un petrol gelirlerinin % 10'u yirmi beş yıllığına Türkiye'ye verildi.**

Şeyh Sait isyanı nedeniyle Musul'a askeri müdahalede bulunulamaması, iç sorunların dış politikayı olumsuz etkilediğinin göstergesidir.

Nüfus Mübadelesi

- Yunanistan ile Türkiye arasında sorun olmuştur.
- Lozan Antlaşması'na göre İstanbul Rumlarıyla Batı Trakya Türkleri hariç diğer Türk ve Rumların yer değiştirmesi kararlaştırılmıştı. Ancak Yunanistan'ın özellikle İstanbul'da daha çok Rum bulundurmamak istemesi iki ülke arasında sorun oldu.
- Yunan Hükümeti, İstanbul'da daha fazla Rum bırakmak için Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan önce gelenleri ve etabli (yerleşmiş) olmayanları da bu sayıya dahil etmeye çalışıyordu. Bu görüş Türkiye tarafından kabul edilmeyince iki ülke arasında politik görüş ayrılığı yaşandı.
- Daha sonra Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan ikili görüşmeler sonucunda, Yunan Başbakanı Venizelos ile Türkiye adına Başbakan İsmet İnönü arasında bir Nüfus Değişim Antlaşması imzalandı.
- Buna göre İstanbul Rumlarının ve Batı Trakya Türklerinin yerleşme tarihlerine bakılmaksızın yerlerinde kalmaları kabul edildi. Diğer yerlerdeki Türk ve Rumlar yer değiştirecekti. Bu durum sorunlarımızı Barışçı yollarla çözdüğümüzü gösterir.

1923-1930 Dönemi

Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne Girmesi

- Milletler Cemiyeti, Wilson İlkeleri gereğince uluslararası sorunları barışçı yollarla çözmek için Paris Barış Konferansı'nda alınan kararlarla kurulmuştur. Ancak, Milletler Cemiyeti'nin İngiltere'nin etkisi altında kalarak, kuruluş amacına uygun davranmaması ve büyük devletlerin çıkarlarını koruyan bir kurum haline gelmesi Türkiye'nin bu kuruluşa üye olmasını geciktirdi.
- İlerleyen yıllarda II. Dünya Savaşı tehlikesinin belirmeye başlaması üzerine Türkiye, dünya barışına verdiği önemi göstermek ve yurttaki sulh, cihanda sulh ilkesini gerçekleştirmek amacıyla İspanya ve Yunanistan'ın daveti ile Milletler Cemiyeti'ne 1932 yılında üye oldu. **Bu durum Türkiye'nin Barışçı politikalar yürüttüğünü kanıtlar.**

Balkan Antantı

- I. Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya ve İtalya yeniden silahlanarak saldırgan bir politika izlemeye başladı.
- Bu devletlerin Balkanlar ve Akdeniz üzerinde takip ettikleri yayılcı politika, Türkiye başta olmak üzere Balkan ülkelerini tehdit etti. Bu durum karşısında Türkiye bazı tedbirler almak için hareket geçerek Balkan devletlerini bir araya getirmeye çalıştı.

► Çalışmaların bir sonucu olarak 1934 yılında Balkan Antantı imzalandı.

Üye Ülkeler

- Türkiye
- Yugoslavya
- Yunanistan
- Romanya

Türkiye, Balkan Antantı'nı imzalayarak batı sınırlarını güvenlik altına almıştır.

- Arnavutluk, İtalya'dan çekindiği için bu antanta katılmamış ve tarafsız kalmıştır.
- **Bulgaristan** Balkanlardaki toprak isteğinden dolayı katılmadı.

Montrö Boğazlar Sözleşmesi

- Lozan'da, Boğazlar sorunu Türkiye'nin aleyhine çözümlenmiş, tam egemenlik hakkı verilmemişti.
- Lozan Barış Antlaşması'nda Boğazların yönetiminin Türkiye'nin başkanlığını yapacağı uluslararası bir Boğazlar Komisyonu'na verilmesi ve Boğazların her iki yakasında asker bulunduramaması, Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki egemenlik haklarını sınırlandırmaktaydı.
- 1930'lu yıllarda Almanya'nın hızla silahlanması, İtalya'nın Habeşistan'ı işgal etmesi ve Japonya'nın da Mançurya'ya saldırması üzerine Türkiye, Milletler Cemiyeti'ne başvurarak boğazların durumunun yeniden belirlenmesini istedi.
- Türkiye'nin isteği ile İsviçre'nin Montrö şehrinde bir konferans toplandı.
- **Konferansa Türkiye, Yunanistan, İngiltere, Fransa, Sovyet Rusya, Yugoslavya ve Japonya katıldı.**
- Konferans sonunda Türkiye'nin boğazlardaki hakimiyeti kabul edildi.
- Boğazlar Komisyonu kaldırılarak bütün görev ve yetkileri Türk Devleti'ne bırakıldı.
- Türkiye'nin Boğazlarda asker bulundurması kabul edildi.
- Ticaret gemilerinin geçişi serbest bırakıldı, savaş gemilerinin geçişi Türkiye'nin isteğine bırakıldı.
- Türkiye savaşa girerse veya savaş tehlikesiyle karşı karşıya kalırsa, Boğazları istediği gibi açıp kapayabilecekti.
- Boğazlar sorunu çözüme kavuşmuştur. Türkiye'nin Akdeniz'deki güvenliği artmıştır.
- Boğazlar sorunu, Misakı Milliye uygun bir şekilde çözülmüştür.

Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Türkiye boğazlar üzerinde kesin egemenlik sağlamıştır.

Sadabat Paktı

- İtalya'nın 1935'te Habeşistan'a saldırması, Ortadoğu'da güvenliği tehlikeye düşürmüştü.
- Bu durum karşısında Türkiye ülke ve bölge güvenliğinin sağlanması için bölge ülkeleriyle iş birliğini geliştirmeye çalıştı.
- Balkan Antantı ile batı sınırını güvence altına alan Türkiye aynı amacı doğu komşularıyla da gerçekleştirmek istedi.

► 1937 yılında Sadabat Paktı kuruldu.

Üye Ülkeler

- Türkiye
- Irak
- İran
- Afganistan

Hatay'ın Anavatanına Katılması

- TBMM ile Fransa arasında 20 Ekim 1921 tarihinde imzalanan Ankara Antlaşması'na göre Hatay, Fransa mandası altındaki Suriye sınırları içinde kalmıştı.
- Hatay'da, Fransa denetiminde özel bir yönetim kurulmuştu.
- Bölge halkının büyük çoğunluğunun Türk olması nedeniyle Türklere geniş haklar verilmişti.
- Türklerin millî kültürlerinin korunması için her türlü kolaylığın sağlanması kararlaştırılmıştı. Hatay'da resmi dil Türkçe olmuş ve resmi para birimi olarak Türk parası kabul edilmişti.
- Misakımillî içinde yer alan Hatay'ın Türkiye sınırı dışında kalmasına Atatürk'ün hiçbir zaman gönüllü razı olmamıştır.

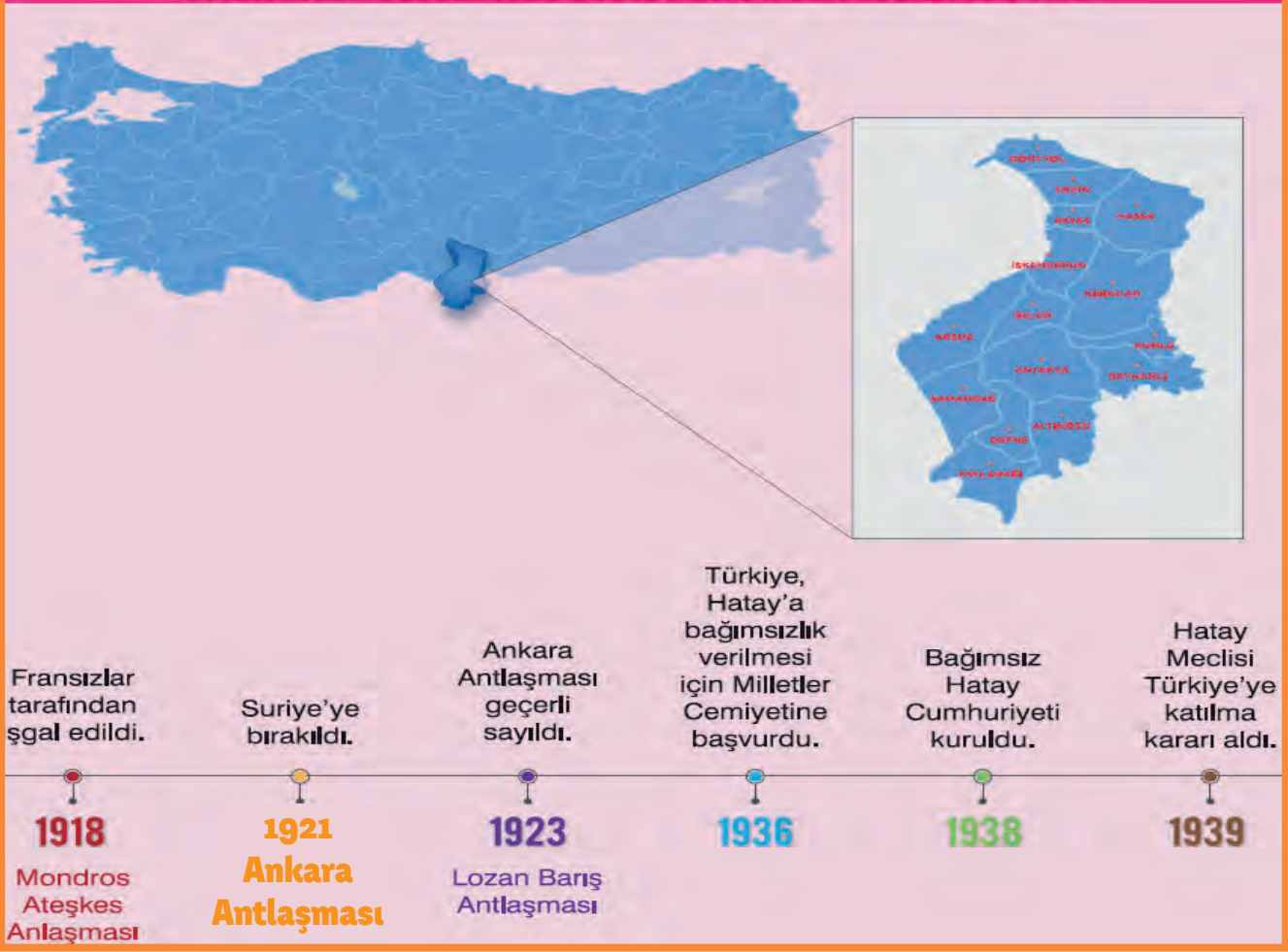
- Fransa, Avrupa'da yaşanan Alman tehlikesi üzerine 1936'da Suriye'deki manda yönetimine son verdi ve Hatay'ı Suriye'ye bıraktı. Bu gelişme Türkiye'de Hatay Türkleri konusunda büyük bir endişe yarattı.
- Türkiye, Fransa'nın bu kararına karşı çıktı ve Hatay'ın bağımsız olması gerektiğini savundu. Türkiye, sorunu 6 Ekim 1936'da Milletler Cemiyeti'ne götürerek Hatay'ın geleceğine yörede yaşayanların karar vermelerini istedi.
- Milletler Cemiyeti, Hatay'ın iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde Suriye'ye bağlı olmasına karar verdi.
- Atatürk, Hatay'ın Türkiye'ye katılması için büyük çaba göstermiş ve özveride bulunmuştur. Atatürk, rahatsızlığının giderek artması ve önemli sağlık sorunları yaşamasına rağmen 20 Mayıs 1938'de Mersin'e gitmiştir.
- Hatay sorunu çözülmünceye kadar burada kalacağını söylemiştir. Ancak hastalığı ilerleyince Ankara'ya dönmek zorunda kalmıştır.

Bu benim şahsi meselemdir. Durumu büyükelçiye daha başlangıçta açıkça ifade ettim. Dünyanın bu durumunda böyle bir meselenin Türkiye ile Fransa arasında silahlı bir anlaşmazlığa sürüklenmesi kesinlikle mümkün değildir. Fakat ben bunu da hesaba katmış bulunuyorum ve kararımı vermiş bulunuyorum. Şayet ufukta bu yolda binde bir ihtimal belirirse Türkiye Cumhuriyeti'nden ve hatta Büyük Millet Meclisi üyeliğimden çekileceğim ve bir fert olarak bana katılacak birkaç arkadaşla beraber Hatay'a gireceğim. Oradakilerle el ele verip mücadeleye devam edeceğim.

- Aslında Hatay halkı Türkiye'ye katılmak istiyor, Türkiye de bu doğrultuda bir politika izliyordu.
- Milletler Cemiyetinin Hatay'da seçimler yapılması konusundaki kararını, hem Türkiye hem de Fransa kabul etti.
- Yapılan seçimlerin ardından kurulan Hatay Meclisi, aldığı kararla Hatay Devleti'nin bağımsızlığını ilan etti.
- Atatürk'ün sağlığında iken ısrarla sürdürdüğü bu dış politika sonucunda Fransa, Hatay'ın Türkiye'ye katılmasını bir antlaşma ile kabul etti. Bunun üzerine Hatay Meclisi, yaptığı son toplantısında oy birliğiyle Türkiye'ye katılma kararı aldı.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi de 30 Haziran 1939 tarihli toplantısında bu kararı kabul etti. Böylece Hatay Devleti, Türkiye'nin bir ili durumuna geldi.
- Atatürk, yaşamının son günlerinde hasta olmasına rağmen, Hatay'ın bağımsızlığı ve Türkiye'ye katılması için büyük bir çaba gösterdi. Sağlığında, Hatay'ın ana vatana katılımını çok arzulayan Atatürk, Hatay sorununu milli bir dava olarak görüyordu.
- Onun temellerini oluşturduğu dış politika ilkeleri sayesinde Hatay sorununun barış yolu ile çözülmesi, Türkiye'ye dış politikada ve siyasi alanda büyük bir başarı kazandırmıştır.

ADIM ADIM HATAY'IN ANAVATANINA KATILMA KRONOLOJİSİ

HALKIN GÖZÜ HALKIN KULAĞI HALKIN DİLİ **Son Posta**

Antakya'da dün 80,000 Türkün sevinç avazeleri saatlerce ufukları kapladı: "Var ol Atatürk!," Ordumuzun Antakya'ya girişi çok güzel ve çok heyecanlı oldu

Şam siyasilere gâfillet yetişir!

Şam matbuatı anlaşma aleyhinde neşriyata başladı

Şanghay'da vahim hadiseler oldu, bin kişi tevkif edildi

Türk bayrağından gökyüzü görünmüyor!

Kırıkhan ve Reyhaniye'de pilgün bir sevinç içinde

ETKİNLİKLER

► Etkinlik 1

Aşağıda verilen kelimeleri uygun boşluklara yerleştiriniz.

MONTRÖ	BALKAN ANTANTI	KARŞILIKLILIK	DIŞ BORÇLAR
İNGİLTERE	ŞEYH SAİT	MİLLETLER CEMİYETİ	ADANA
SADABAT PAKTI	YUNANİSTAN	HATAY	MERSİN

- 1930 yılında ..... ile yapılan antlaşmaya göre, İstanbul'daki Rumlar, ve Batı Trakya'daki Türkler hariç, nüfus değişimi yapıldı.
- ..... Musul sorununu kendi lehine çözebilmek için ..... olayını çıkarmıştır.
- Batı sınırimızı güvenlik altına almak için, Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya arasında ..... imzalanmıştır.
- ..... Boğazlar Sözleşmesiyle boğazlar komisyonu kaldırılarak boğazların yönetimi Türkiye'ye verilmiştir.
- Almanya ve İtalya'nın yayılmacı tutumuna karşı Türkiye, Afganistan, İran ve Irak arasında ..... imzalanmıştır.
- Yunanistan'ın Batı Trakya'daki Türklerin mallarına el koyması üzerine Türkiye'de dış politika ilkelerinden..... ilkesi gereği Türkiye'deki Rumların mallarına el koydu.
- Türkiye, İspanya'nın teklifi üzerine.....'ne üye olmuştur.
- Misakı Milli sınırları içinde olan....., Atatürk'ün gayretleri sonucu 1939 yılında ana vatana katılmıştır.
- Osmanlı Devleti'nden kalan ..... sorunu, yeni kurulan Türkiye'nin ekonomisi üzerinde ağır bir yük olmaya 1954 yılına kadar devam etti.
- Atatürk, Hatay sorunu konusunda dünyaya mesaj vermek için..... ve .....'de mitingler yapmıştır.

► Etkinlik 2

Aşağıda verilen olayları açıklamaları ile eşleştiriniz.

	AÇIKLAMALAR
1	Fransa ile Türkiye arasında sorun olan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile düzenleme yapılan sorun.
2	Ekonomimize büyük zarar veren 1954 yılına kadar ödediğimiz Fransa ile aramızda sorun olan olay.
3	İngiltere'nin kendi lehine çözüme kavuşturduğu sorun.
4	Yunanistan ile aramızda sorun oluşturan Türk ve Rum vatandaşların karşılıklı yer değiştirmesini kapsayan olay.
5	Boğazlarda tam hâkimiyet kurduğumuz sözleşme.
6	Musul sorununu istediği gibi çözebilmek için İngiltere tarafından çıkarılan isyan.
7	Dünya barışına katkı sağlamak için katıldığımız örgüt.
8	Batı sınırimızın güvenliğinin sağlandığı anlaşma.
9	Doğu sınırimızın güvenliğinin sağlandığı anlaşma.
10	Atatürk'ün hayatının son döneminde çözülmesi için yoğun çaba sarfettiği, hasta haliyle Adana ve Mersin'de miting yaptığı olay.

OLAYLAR		
Musul Sorunu	A	
Balkan Antantı	B	
Dış Borçlar	C	
Hatay Sorunu	D	
Milletler Cemiyeti	E	
Yabancı Okullar	F	
Sadabat Paktı	G	
Möntrö Boğazlar Sözleşmesi	H	
Nüfus Mübadelesi	I	
Şeyh Sait İsyanı	J	

Etkinlik 3

Tabloda verilen Türk Dış Politikasının Temel İlkelerini, uygun olan açıklamaları ile eşleştiriniz.

1	Barış	3	Tam Bağımsızlık	5	Gerçekçilik
2	Akılcılık	4	Mütekabiliyet (Karşılıklılık)	6	Milli Menfaatleri Esas Alma
7	Türk ve Dünya Kamuoyunu Dikkate Alma				

A	Bir devletin her alanda tam bir egemenlik ve özgürlük haklarına sahip olması demektir. İzlenen bu siyasette öncelikle yurdun bölünmezliği ve ulusun bağımsızlığı göz önünde bulundurulmalı ancak diğer ulusların haklarına da saygı gösterilmelidir.
B	Atatürk'ün dış politikası hayalci değildir. Gerçekleşmesi imkânsız fikirlere göre hareket etmez ve daima gerçekçi politikalara dayanır.
C	Atatürk, Türkiye'nin dış politika hedeflerini ideolojik dogmalara, ön yargılı saplantılara değil, akli ve bilimi esas alan bir anlayışa dayandırmıştır.
D	Bir devletin diğer devletin vatandaşlarına, mahkeme kararlarına veya herhangi bir davranış biçimine gösterdiği tutumuna karşılık, diğer devletin de aynı biçimde davranmasına denir.
E	Atatürkçü düşüncenin vazgeçilmez bir unsuru olan barış ilkesi, bağımsız bir devlet olarak ülke içinde mutlu bir yaşam sürmeyi amaçladığı gibi diğer milletlerin de birbirleriyle iyi ilişkiler içinde yaşamalarını öngörür.
F	Bir milletin kendi güvenliği, refah ve mutluluğu için milletlerarası hukuka uygun olmak şartıyla zaruri olduğuna inandığı her şeye "millî menfaat" denir. Atatürk, Türkiye'nin izleyeceği milli dış politikayı belirlerken öncelikli olarak ülkemizin milli yararlarını ön planda tutmuştur.
G	Atatürk, dış siyasetin bir toplumun iç bünyesiyle ilişkili olduğunu belirtmiştir. Ona göre iç bünyeye dayanmayan dış siyasetler, daima zayıf kalır. Bir toplumun iç bünyesi ne kadar kuvvetli olursa dış siyaseti de o derece sağlam ve dayanıklı olur.

► DEĞERLENDİRME TESTİ 1

1. Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin bazı maddeleri;

- Lozan'da oluşturulmuş olan Boğazlar Komisyonu kaldırılmış, yetkileri Türkiye'ye devredilmiştir.
- Türkiye'nin Boğazları silahlandırması kabul edilmiştir.
- Boğazların ticaret gemilerine açık olması kabul edilirken savaş gemileri için bazı sınırlamalar getirilmiştir.

Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin verilen maddelerine göre;

- Türkiye'nin güvenliği artmıştır.
- Lozan Antlaşmasında Türkiye'nin egemenlik haklarını sınırlayan bazı hükümler kalkmıştır.
- Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki saygınlığı artmıştır.

Yukarıda ki yorumlardan hangilerini yapmamız doğru olur?

A) I ve II	B) II ve III
C) I ve III	D) I-II ve III

2. Atatürk, Türkiye'nin komşuları ile birlikte geçmişin kötü anılarını unutarak barış içinde yaşamasını, dış siyasetin temellerinden biri saymıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin aşağıdaki faaliyetlerinden hangisi, Atatürk'ün bu politikası doğrultusunda gerçekleştirilmiştir?

- Balkan Antantı'nın yapılması
- Borçlar sorununun çözülmesi
- Musul meselesinin çözülmesi
- Dış borçlar sorununun çözülmesi

3. Atatürk, yeni Türk Devleti'nin dış politikasını; "Yurtta barış! dünyada barış" diyerek özetlemiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin Atatürk'ün bu sözü doğrultusunda gerçekleştirildiği söylenebilir?

- Medeni Kanunu'nun kabulü
- Şeyh Sait İsyanı'nın bastırılması
- Çok partili hayata geçiş denemeleri
- Milletler Cemiyeti'ne üye olunması

4. TBMM ile Fransa arasında 20 Ekim 1921 tarihinde imzalanan Ankara Antlaşması'na göre Hatay, Fransa mandası altındaki Suriye sınırları içinde kalmıştı. Fransa, Avrupa'da yaşanan Alman tehlikesi üzerine 1936'da Suriye'deki manda yönetimine son verdi ve Hatay'ı Suriye'ye bıraktı. Bu gelişme Türkiye'de Hatay Türkleri konusunda büyük bir endişe yarattı. Türkiye, Fransa'nın bu kararına karşı çıktı ve Hatay'ın bağımsız olması gerektiğini savundu.

Verilen metne göre aşağıdaki yorumlardan hangisini yapmamız doğru olmaz?

- Ankara Anlaşması ile Hatay elimizden çıkmıştır.
- Dünyadaki gelişmeler Fransa'nın kararlarını değiştirmiştir.
- Suriye Hatay'ı topraklarına katmak istemektedir.
- Türkiye Hatay'ın bağımsız olmasını savunmuştur.

5. Atatürk, hasta yatağında "... Bu milli meselemizin dostça tedbirlerle müspet neticeye ulaştırılmasından dolayı duyulan sevinç yerindedir." demiştir.

Atatürk bu sözü aşağıdaki gelişmelerin hangisi için söylemiş olabilir?

- A) Milletler Cemiyeti'ne girilmesi
- B) Hatay'da bağımsız bir devletin kurulması
- C) Sadabat Paktı'nın imzalanması
- D) Dış borçlar sorununun çözülmesi

6. **Atatürk dış politikada,**

- I. Türk ve Dünya Kamuoyunu Dikkate Alma
- II. Milli Menfaatleri Esas Alma
- III. Yurtta ve Dünyada Barışı Koruma

İlkelerini esas almıştır.

Bu ilkelerden hangisi ya da hangileri, Atatürk'ün yayılmacı politikalara karşı olduğunu gösterir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I, II ve III

7. Lozan Antlaşması'nda boğazların Türkiye'nin egemenliğine bırakılmasına karşı çıkan Avrupalı devletler, 1936 yılında Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nde bu tutumlarından vazgeçerek boğazlarda Türkiye'nin egemen olmasını benimsemişlerdir.

Avrupa devletlerinin Boğazların yönetimi konusunda fikir değiştirmelerinde aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Almanya ve İtalya'nın yayılmacı tutumu
- B) Türkiye'nin barışçı bir politika izlemesi
- C) Türkiye'de yenilik hareketlerinin tepkiyle karşılanması
- D) Türkiye'nin dış borçlarını ödemekte zorlanması

8. **Aşağıdakilerden hangisi Atatürk dönemindeki dış sorunlardan biri değildir?**

- A) Musul Sorunu
- B) Hatay Sorunu
- C) Nüfus Mübadelesi
- D) Kıbrıs Sorunu

9. Türkiye, Romanya, Yugoslavya ve Yunanistan 9 Şubat 1934'te "Balkan Antantı"nı imzalamışlardır. Arnavutluk, İtalya'nın etkisi altında bulunduğu; Bulgaristan ise, Makedonya konusunda Yunanistan ve Yugoslavya ile anlaşmazlık içinde olduğundan antanta katılmamıştır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Barış görüşmelerine katılan devletler, uluslar arası dengeleri gözetmişlerdir.
- B) Antanta katılan devletler arasında siyasi sorunlar çözüme kavuşmuştur.
- C) Balkan Antantı Türkiye'nin uluslararası saygınlığını zedelemiştir.
- D) Bulgaristan, Balkan Antantı'nın imzalanmasını desteklemiştir.

10. **Aşağıdaki gelişmelerden hangisi, Türkiye'nin kendi güvenliğini garanti altına alma yönünde yaptığı çalışmalardan değildir?**

- A) Balkan Antantı'nın İmzalanması
- B) Sadabat Paktı'nın İmzalanması
- C) Kadınlara Seçme Hakkının Verilmesi
- D) Montrö Boğazlar Sözleşmesi

11. I. Boğazlar Sözleşmesi'nin imzalanması
II. Musul Sorunu'nun çözümü
III. Hatay Sorunu'nun çözümü

Yukarıdaki gelişmelerden hangisi ya da hangileri devletler arasında ki sorunları hukuka dayalı olarak barışçı yollardan çözümlenmeye örnek olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II
C) Yalnız III   D) I, II ve III

12. Mustafa Kemal'in aşağıdaki sözlerinden hangisi, Türkiye'nin uluslararası topluluklarla iyi ilişkiler kurmak istemesini desteklemektedir?

- A) Bağımsızlık benim karakterimdir.
B) Yurtta sulh cihanda sulh.
C) Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur!
D) Ne mutlu Türküm diyene!

13. Türkiye ile İngiltere arasında Musul sorunuyla ilgili görüşmeler 1924 yılında başladı. Karşılıklı görüşmelerden bir sonuç alınamayınca konu İngilizler tarafından Milletler Cemiyeti'ne götürüldü. Bu arada İngilizler, Türkiye - Irak sınırında bazı karışıklıklar çıkararak Şeyh Sait İsyanı'nın çıkmasında etkili oldular.

Bu bilgilere göre Şeyh Sait İsyanı'nı İngiltere'nin desteklemesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türkiye'de yapılan yeniliklerin önüne geçmek
B) Komşu ülkeler ile Türkiye'nin arasını bozmak
C) Musul sorununu kendi çıkarları doğrultusunda çözümlenmek
D) Türkiye'yi uluslar arası alanda zor durumda bırakmak

14. Lozan Antlaşması'nda Osmanlı Devleti'nden kalan borçların paylaşılması ve ödenmesi kararlaştırılmıştı ancak alacaklılar arasında en fazla alacağı olan Fransa sorun çıkardı. Fransa, borçların altın olarak ödenmesini istediye de Türkiye borçların kağıt para ve Fransız frangı olarak ödenmesini kabul ettirdi. Böylece sorun barışçı yollarla çözüme kavuşturuldu.

Verilen metne göre aşağıda ki yorumlardan hangisini yapmamız doğru olmaz?

- A) Osmanlı Devleti'nden kalan dış borçlar cumhuriyet döneminde sorun oluşturmuştur.
B) Osmanlı Devleti'nden kalan borçların ödene-meyeceği söylenmiştir.
C) Türkiye'nin kararlı tutumu sonucu Fransa geri adım atmıştır.
D) Lozan Antlaşması'nda çözülen bir konu daha sonra sorun oluşturmuştur.

15. Türk dış politikası ilkelerinin bazıları tabloda verilmiştir.

Gerçekçilik	Atatürk'ün dış politikası hayalci değildir. Gerçekleşmesi imkânsız fikirlere göre hareket etmez ve daima gerçekçi politikalara dayanır.
Mütakabiliyet (Karşılıklılık)	Bir devletin diğer devletin vatandaşlarına, mahkeme kararlarına veya herhangi bir davranış biçimine gösterdiği tutumuna karşılık, diğer devletin de aynı biçimde davranmasına denir.
?	Atatürk, Türkiye'nin izleyeceği milli dış politikayı belirlerken öncelikli olarak ülkemizin milli yararlarını ön planda tutmuştur.

Tabloda verilen bilgilere göre ? olan yere aşağıdaki dış politika ilkelerinden hangisi gelmelidir?

- A) Milli Menfaatleri Esas Alma
B) Akılcılık
C) Tam Bağımsızlık
D) Gerçekçilik

► DEĞERLENDİRME TESTİ 2

1. Boğazlardaki tam egemenliğimiz Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile sağlanmıştır. Boğazların güvenliğinin sağlanması da Türkiye'ye verilmiştir.

Buna göre Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile ilgili,

- I. Türkiye'nin boğazlar üzerindeki etkinliğini artırmıştır.
- II. İstanbul'un ve boğazların güvenliği tehlikeye açık hale gelmiştir.
- III. Boğazlardan elde edilen ekonomik gelir azalmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II
C) I ve II   D) II ve III

2. I. Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası sorunları görüşmek üzere Milletler Cemiyeti kurulmuştur.

Milletler Cemiyeti'nin kurulması aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığını gösterir?

- A) Kontrollü savaşların yapılmasını sağlamak.
- B) İttifak grubunda yer alan devletlerin yeniden güç kazanmasını sağlamak
- C) Devletler arasında gizli ittifaklar kurulmasını sağlamak.
- D) Devletler arası sorunların barış yoluyla çözülmesini sağlamak.

3. Mustafa Kemal, Milli Mücadele'ye liderlik etmiş, bağımsız, ulusal egemenliğe dayalı yeni bir devletin kurulmasını sağlamıştır.

Yeni Türk devletinin izlediği dış politikanın temel esası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sorunların tamamını Milletler Cemiyetinin isteklerine göre belirlemek.
- B) Akdeniz ticaretinde üstün durumda olmak.
- C) Milli sınırlar içinde bağımsız yaşamak
- D) Sınırlarını başka devletlerin isteklerine göre belirlemek.

4. "Türkiye Cumhuriyeti'nde tüm okullar Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı hale getirilmiştir. Tüm okulların denetiminin Türk müfettişler tarafından yapılması kararlaştırılmıştır."

Yukarıda verilen bilgilere bakılarak aşağıdaki sorunlardan hangisi çözülmeye çalışılmıştır?

- A) Yabancı okullar
- B) Medreselerin kapatılması
- C) Üniversiteler Kanunu
- D) Tekke ve Zaviyelerin kapatılması

5. Türkiye'de Atatürk döneminde dış politikada yaşanan gelişmelerden bazıları şunlardır;

Buna göre Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile ilgili,

- I. 1932'de Milletler Cemiyeti'ne üye olmuştur.
- II. 1934'te Balkan Antantı'nın kurulmasını sağlamıştır.
- III. 1937'de Sadabad Paktı'nın kurulmasına öncülük yapmıştır.
- IV. 1936'da Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile boğazların yönetimini üstlenmiştir.

Yukarıda verilen öncüllerden hangileri bölgesel barışı sağlamak amacıyla yapılmıştır?

- A) Yalnız I   C) I ve III
B) Yalnız II   D) II ve III

6. II. Dünya Savaşı öncesinde Fransa, Suriye'de yayılmacılığına son vermiş ve Suriye'de elde ettiği topraklardan çekilmiştir.

Fransa'nın bu kararı, aşağıdakilerden hangisinin çözümünde etkili olmuştur?

- A) Hatay sorunu
- B) Musul sorunu
- C) Dış borçlar
- D) Nüfus değişimi

7. Türkiye Cumhuriyeti'nin aşağıdaki çalışmalarından hangisi I. Dünya Savaşı'ndan sonra bölge ve dünya barışına katkı sağlamak amacıyla katıldığı oluşumlardan biri değildir?
- A) Balkan Antantı'na üye olması
B) Birleşmiş Milletler Teşkilatı'na üye olması
C) Milletler Cemiyeti'ne katılması
D) Sadabad Paktı'na üye olması
8. Atatürk'ün dış politikasının temeli, milli sınırlarımızın içinde, bağımsız bir Türkiye Cumhuriyeti'dir. Buna göre aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün milli dış politika ilkelerinden değildir?
- A) Türkiye'nin milli çıkarlarını esas almak
B) Her zaman tam bağımsız olmak
C) Türkçe'yi resmi dil ilan etmek
D) Milli sınırlarımız içinde kalmak
9. Aşağıdakilerden hangisi Balkan Antantı'nın kuruluş amaçlarından biri değildir?
- A) Almanya'nın saldırgan politikaları
B) İtalya'nın saldırgan politikası
C) Balkan devletleri ile olan sınırlarımızı güvence altına almak
D) Irak ve İran sınırlarımızı güvence altına almak
10. Türkiye'nin Balkan ülkeleriyle Balkan Antantı'nı Orta Doğu ülkeleriyle Sadabat Paktı'nı kurması aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?
- A) Bölge ve dünya barışına katkıda bulunmak istediğinin
B) Petrol ihraç eden ülkelerle daha iyi ilişkiler kurmak istediğinin
C) Ekonomik gelirlerini artırmak istediğinin
D) Devletler arasında bloklaşma kurmak istediğinin
11. Mustafa Kemal Atatürk'ün: " Kırk asırlık Türk Yurdu düşman elinde esir kalmaz. Günün gelecek siz de kurtulacaksınız." Hatay ile ilgili bu görüşleri onun hangi kişilik özelliğini gösterir?
- A) Ümitsizliğe yer vermemesini
B) İleri görüşlülüğünü
C) İdealistliğinin
D) Yenilikçiliğinin
12. II. Dünya Savaşı'nın çıkma ihtimali nedeni ile birçok sorun çözüme kavuşmuştur. Aşağıdaki verilen olaylardan hangisi bu görüşü desteklememektedir?
- A) Hatay'ın ana vatana katılması
B) Montrö Boğazlar Sözleşmesi
C) Sadabad Paktı
D) Halifeliğin kaldırılması

13. İtalya'nın 1935'te Habeşistan'a saldırması, Orta-doğu'da güvenliği tehlikeye düşürmüştü. Bu durum karşısında Türkiye ülke ve bölge güvenliğinin sağlanması için bölge ülkeleriyle iş birliğini geliştirmeye çalıştı. Balkan Antantı ile batı sınırını güvence altına alan Türkiye aynı amacı doğu komşularıyla da gerçekleştirmek istedi.

Verilen metne göre aşağıda ki olaylardan hangisinin açıklaması yapılmıştır?

- A) Balkan Antantı
- B) Sadabat Paktı
- C) Hatay Meselesi
- D) Musul Sorunu

14. Nüfus Mübadelesi; Yunanistan ile Türkiye arasında yaşanan sorundur. Lozan Antlaşması'na göre İstanbul Rumlarıyla Batı Trakya Türkleri hariç diğer Türk ve Rumların yer değiştirmesi kararlaştırılmıştı. Ancak Yunanistan'ın özellikle İstanbul'da daha çok Rum bulundurmak istemesi iki ülke arasında sorun oldu. Daha sonra Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan ikili görüşmeler sonucunda, Yunan Başbakanı Venizelos ile Türkiye adına Başbakan İsmet İnönü arasında bir Nüfus Değişim Antlaşması imzalandı ve sorun çözüme kavuşturuldu.

Verilen bilgilere göre aşağıda ki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Lozan Antlaşması'nda çözülen sorun daha sonra yeniden gündeme gelmiştir.
- B) Yunanistan Lozan Antlaşması'nda alınan kararları daha sonra değiştirmek istemiştir.
- C) Yunanistan, İstanbul'u alıp Rumlara vermek istemektedir.
- D) Türkiye ve Yunanistan başbakanları sorunu barışçı yollardan çözüme kavuşturmuştur.

15. Osmanlı'nın verdiği ayrıcalıklardan yararlanan yabancı devletler Osmanlı topraklarında birçok okul açmıştı. Bu okullarda devletin yeterince denetim hakkı yoktu. Bu durum azınlıkların isyan etmeleri, toplum içinde kültür farklılıklarının oluşması gibi bir çok sonucu beraberinde getirmişti. Lozan Barış Antlaşmasında; yabancı okullarla ilgili tek karar sahibinin Türk Hükümeti olduğu kabul edildi. 3 Mart 1924 tarihinde Tevhidi Tedrisat Kanunu'nun çıkarılmasıyla tüm okullar Millî Eğitim Bakanlığına bağlandı. Fransa bu duruma karşı çıkararak konuyu Milletler Cemiyeti'ne taşıdı.

Verilen metne göre Türkiye'nin almış olduğu bu karar Dış Politika İlkelerinden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Mütekabiliyet (Karşılıklılık)
- B) Gerçekçilik
- C) Akılcılık
- D) Tam Bağımsızlık

▶ **CEVAP ANAHTARLARI**▶ **Etkinlik 1**

1	YUNANİSTAN	4	MONTRÖ	7	MİLLETLER CEMİYETİ	10	ADANA-MERSİN
2	İNGİLTRE-ŞEYH SAİT	5	SADABAT PAKTI	8	HATAY		
3	BALKAN ANTANTI	6	KARŞILKLILIK	9	DIŞ BORÇLAR		

▶ **Etkinlik 2**

Açıklamalar	Olaylar
1	F
2	C
3	A
4	I
5	H
6	J
7	E
8	B
9	G
10	D

▶ **Etkinlik 3**

1	Musul Sorunu	E
2	Balkan Antantı	C
3	Dış Borçlar	A
4	Hatay Sorunu	D
5	Milletler Cemiyeti	B
6	Yabancı Okullar	F
7	Sadabat Pakti	G

▶ **Değerlendirme Testleri**

	Test 1	Test 1
1	D	A
2	A	D
3	D	C
4	C	A
5	B	D
6	C	A
7	A	B
8	D	C
9	A	D
10	C	A
11	D	B
12	B	D
13	C	B
14	B	C
15	A	D

Düşlerinize Yaklaştıran Köprüler kuruyoruz.

KÖPRÜ

Projesi

Kurslarda Öğretimin Planlanması ve Rehberlikte Üstünleşme

8. Sınıf

**Öğrencilerimiz İçin Youtube'de Derslerimiz
DEVAM EDİYOR**

Köprü Projesi Youtube Kanalı İçin Kodu Tarat

sivasmem

